

EEN VISVOERDER UIT OOSTENDE IN 1506

door R. VANCRAEYNEST

Op het Rijksarchief te Kortrijk worden o.m. 151 schepenregisters bewaard behorend tot het oud stadsarchief van Kortrijk. Ze bestrijken de periode 1438-1796. Elk register bevat ongeveer 250 recto en verso beschreven bladen met naar schatting gemiddeld 3 tot 4 akten per bladzijde. Het geheel zal dus ruim 150.000 akten bevatten.

Waarover gaat het in deze akten ? Over geldleningen, borgstellingen, lijfrenten, koop en verkoop van huizen, pachtcontracten, huwelijkscontracten, enz. De verzameling wordt dan ook meestal genoemd "Acten en Contracten". Het gaat hier niet alleen om personen van de stad Kortrijk, maar ook over personen van gans de kasselrij Kortrijk : Brugge, Ieper, Rijsel, Kales, enz. Een enkele keer heb ik toevallig ook iemand van Oostende aange troffen.

Het gaat over een zekere Cornelis ZEGHERS, zoon van Cornelis, visvoerder, wonende te Oostende, die aan Willem VAN HOOLBEKE in Kortrijk een som van negen pond parisis Vlaamse munt moet betalen met halfvasten 1505. Cornelis ZEGHERS stemt er in toe dat, als hij in gebreke blijft die som te betalen op de vastgestelde dag, de voornoemde Willem "hem zal moghen toespreken bij vanghinghe van zynen persone, arrestene van zynen goede ende andersints, ende dat denzelven Cornelis hem niet en zal moghen behelpen met eenighe vryheden, niet vuteghstecken noch ghesondert".

Deze akte werd getekend op de 7e Sporckel (februari) in tegenwoordigheid van de schepenen DE TOLNAERE en VAN DEN BRANDE.

Dat er in de titel 1506, en niet 1505, staat is geen fout. Toentertijd, en zulks tot in de jaren 1580, versprong het jaartal slechts met Pasen. Halfvasten 1505 is dus 1506 volgens onze rekenwijze, omdat halfvasten uiteraard vóór Pasen valt. Concreet : volgens de oude rekening zouden we nu nog steeds januari, februari, maart 1986 moeten schrijven en dit tot en met 18 april. De volgende dag is Pasen 19 april 1987.

HET "TOLERANTIE"-EDICT EN HAAR WEERSLAG TE OOSTENDE

door Emiel SMISSAERT

Jozef II (1741-1790), keizer van 1765 tot 1790, wilde zijn vele landen tot een eenheid van taal en bestuur brengen. In 1780, na de dood van zijn moeder keizerin Maria-Theresia, bevorderde hij de welvaart, hief de lijfeigenschap op, voerde de vrijheid van onderwijs en godsdienstoefening in ("Tolerantie"-edict, 1781), richtte lekenscholen op, hield toezicht op de buitenlandse betrekkingen der geestelijkheid ("recht van placet") en stelde de opleiding van priesters onder staatsleiding. In de Zuidelijke Nederlanden wekte zijn hervormingsdrift zoveel tegenstand, dat er een revolutie uitbrak : de zgn. "Brabantse Omwenteling" (1789-1790).

Op 13 oktober 1781 vaardigde Jozef II te Wenen zijn "Toleranzpactent" uit en op 12 november 1781 werd aan de burgerlijke en geestelijke instanties van de Zuidelijke Nederlanden een aangepaste versie toegezonden.

Hoe reageerden de inwoners van onze gewesten op deze ingrijpende hervorming ? Daaraan werd in 1981 door een internationaal colloquium van geleerden aandacht besteed en discussies gewijd, in 1982 in boekvorm uitgegeven door Roland CRAHAY onder de titel : "La tolérance civile" en bezorgd door de Editions de l'Université de Bruxelles in de reeks "Etudes sur le 18e siècle (volume hors série, n° 1). Het boekdeel telt 258 bladzijden en kostte 375 ₣.

Eén van voornoemde bijdragen handelt over : "L'Edit de Tolérance et ses implications pour la communauté protestante d'Ostende", geschreven door Hugh Robert BOUDIN. Meer gegevens hieromtrent kan ik niet kwijt, daar ik dit artikel niet onder ogen heb kunnen krijgen.

Benevens de teksten van het "Toleranzpatent" zelf en de hieruit voortkomende "Edits de Bruxelles", handelen de vele, hier niet nader opgesomde wetenschappelijke essays o.m. over de oorsprong van deze wetgeving, de invloed op de Oostenrijkse Nederlanden, de reacties in diverse milieus, de parallellen met en in andere Europese landen, enz.

"BERICHT UIT BREDENE" : JOHN GHEERAERT MEMOMEERT UIT 1936...

Verbazend is en te bewonderen valt, hoe John GHEERAERT (°1939) zich op het literaire vlak blijft bewegen, niet in herhaling vallend maar telkens op zoek naar iets nieuws dat weet te boeien en de lezer, zijn vele lezers, weet aan te spreken. Voor maart 1987 wordt een "Bericht uit Bredene" aangekondigd dat uitgegeven wordt door de Antwerpse firma C. Devries-Brouwers.

Een bericht uit Bredene, vraagt u zich af ? Jawel, dit nieuwe boek handelt over een emigrantenkolonie van bekende en vermaarde communistische joodse kunstenaars (onder wie te noemen vallen : Arthur KOESTLER, de journalist E.E. KISCH uit Praag, Hans EISLER die de componist is van het volkslied van de D.D.R., e.a.), die het verfoeide en hatelijke nazi-regime de rug toegekeerd hadden en die in de zomer van 1936 te Bredene-aan-Zee verblijf hiielden. Daar, in de duinen van het lieflijke Bredene, kregen ze het bezoek van schrijfster Irmgard KEUN uit Keulen en van haar vriend Joseph ROTH die één van de meest talentrijke vertellers uit het Duitse taalgebied was en is. In het "Bericht uit Bredene" van John GHEERAERT handelen de twee eerste hoofdstukken over Oostende en het werd door hem geschreven om de vijftigste verjaardag van deze merkwaardige reüni te herdenken. Uitkijken dus in de boekhandel naar dit "document humain" uit en over onze zustergemeente !

E. SMISSAERT

SOCIÉTÉ DU PAVILLON

Op p. 87/32, het laatste blad van het januarinumner, staat een aandeel van de "Société du Pavillon" afgedrukt; wellicht een uniek exemplaar, bewaard in het Oostends stadsarchief.

Mogen wij onze lezers voor verdere uitleg verwijzen naar "De Plate" 79/99, een passage uit de schitterende zeedijkhistorie van Daniël FARASYN ?

A. VAN ISEGHEM